

Міністерство освіти і науки України
Київський національний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ
Академічне товариство ім. М. Балудянського
(м. Кошице, Словаччина)
Вища школа економіки і права імені
проф. Едварда Ліпінського (м. Кельце, Польща)
Університет Яна Кохановського (м. Кельце, Польща)
Тбіліський державний університет імені
Іване Джавахішвілі (м. Тбілісі, Грузія)
Технічний університет (м. Кошице, Словаччина)
Університет «Petre Andreia» (м. Яси, Румунія)
Університет суспільних наук (м. Лодзь, Польща)
Folkuniversitetet (м. Уппсала, Швеція)

*СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ
ТА ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ*

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
VII Міжнародної науково-практичної конференції**

05 – 07 червня 2019 року

Частина I

Вінниця 2019

Соціально-політичні, економічні та гуманітарні виміри європейської інтеграції України: зб. наук. пр. VII Міжнар. наук.-практ. конф., м. Вінниця, 05-07 черв. 2019 р. Вінниця, 2019. Ч. 1. 318 с.

У збірнику наукових праць Міжнародної науково-практичної конференції розглядаються питання управління інноваційно-інвестиційним розвитком підприємства в сучасних умовах; актуальні проблеми менеджменту та фінансові механізми забезпечення розвитку економіки України; проблеми обліково-аналітичного, контрольного та інформаційного забезпечення управління підприємства. Досліджуються інноваційні моделі та інформаційні технології в науці, освіті, економіці; теоретичні та практичні аспекти сучасного товарознавства; актуальні проблеми та перспективи, тенденції розвитку маркетингових технологій, готельно-ресторанного та туристичного бізнесу в Україні, державотворчі процеси в умовах глобалізованого суспільства: історичні, філософські, соціально-психологічні та правові аспекти.

Висвітлюються інтерактивні технології та методи навчання як засіб формування іншомовної професійної компетенції, теоретичні та практичні аспекти розвитку студентського спорту в системі фізичного виховання ЗВО.

Розраховано на науковців, спеціалістів, викладачів, аспірантів, здобувачів вищої освіти.

Редакційна колегія: Голова редакційної колегії – **Замкова Н.Л.**, д.філос.н., професор
Відповідальний секретар – **Мартінова Л.Б.**, д.е.н., доцент

Члени редакційної колегії:

Боковець В.В., д.е.н., проф., **Корж Н.В.**, д.е.н., проф., **Іваницька Н.Б.**, філол.н., проф., **Стопчак М.В.**, д.і.н., проф., **Бондар А.А.**, к.н.фіз.вих., доц., **Кузьміна О.М.**, к.т.н., доц., **Недбалюк О.П.**, к.е.н., доц., **Кудирко О.М.**, к.е.н., доц., **Поліщук О.А.**, к.е.н., доц., **Поліщук І.І.**, к.е.н., доц., **Романовська Ю.А.**, к.е.н., доц., **Семко Т.В.**, к.т.н., доц., **Тернова А.С.**, к.т.н., доц.

Друкується за ухвалою Вченої ради Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ.

Наукові роботи друкуються в авторській редакції.

ЗМІСТ

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ ПІДПРИЄМСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Богацька Н.М., к.е.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

**СТИМУЛЮВАННЯ ПРАЦІ ПРАЦІВНИКІВ: ОСОБЛИВОСТІ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ..... 13**

Гарбар В.А., к.е.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

**ІННОВАЦІЙНА АКТИВНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ ХАРЧОВОЇ
ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ..... 19**

Давидюк Л.П., к.е.н.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

**ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ РОБОЧОЇ СИЛИ В
УКРАЇНІ..... 31**

Кульганік О.М., к.е.н.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

**ДОСЛІДЖЕННЯ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ В ЕКОНОМІКУ
УКРАЇНИ: МАСШТАБИ, СТРУКТУРА, ЕФЕКТИВНІСТЬ..... 38**

Мартинова Л.Б., д.е.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

УПРАВЛІНСЬКА КУЛЬТУРА ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІОНАЛІЗМУ..... 45

Мельничук О.П., к.е.н.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

**МЕХАНІЗМ ВПЛИВУ КРАЇН «ВЕЛИКОЇ ДВАДЦЯТКИ» НА
ІННОВАЦІЙНО-ІНВЕСТИЦІЙНИЙ РОЗВИТОК КРАЇН..... 50**

Недбалюк О.П., к.е.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

Дем'янишина О.А., к.е.н., доцент

Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини

**СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ МОНІТОРИНГУ ТА ОЦІНЮВАННЯ
ПРОГРАМ ПРОСТОРОВОВОГО РОЗВИТКУ..... 57**

Осіпова Л.В., к.е.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

**УДОСКОНАЛЕННЯ МЕХАНІЗМУ ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО
ЗАХИСТУ В УКРАЇНІ..... 67**

Павлюк Т.І., к.е.н., доцент

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

ВПЛИВ РИНКУ НА ЕКОНОМІЧНІ ІНТЕРЕСИ СУСПІЛЬСТВА..... 80

Супрун С.Д., к.е.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ПОТОЧНИХ ВИТРАТ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА.....	90
Ткачук О.М., д.е.н., професор Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ МІСЦЕ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УДОСКОНАЛЕННІ РІВНЯ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ.....	98
Хачатрян В.В., к.е.н., доцент, Менчинська О.М. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ КООПЕРАТИВНА ІДЕЯ ЯК ОСНОВА РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ.....	104
Юрчик І.Б., к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ІНСТИТУЦІЙНІ ПЕРЕТВОРЕННЯ У ФОРМУВАННІ РИНКУ ПРАЦІ ЗА УМОВ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ.....	116

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ МЕНЕДЖМЕНТУ:
ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ**

Андрущенко Н.О., к.пед.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ НОВІТНІ АСПЕКТИ КОМУНІКАЦІЙ В СУЧАСНОМУ УПРАВЛІННІ ТА ЇХ ВПЛИВ НА КОНКУРЕНТНІ ПОЗИЦІЇ ПІДПРИЄМСТВА.....	125
Бабчинська О.І., к.геогр.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СУЧАСНІ ІНСТРУМЕНТИ ЕКОНОМІКО-ЕКОЛОГІЧНОЇ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ.....	131
Боковець В.В., д.е.н., професор Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ РОЛЬ МАЛОГО БІЗНЕСУ В ЕКОНОМІЦІ УКРАЇНИ ТА ПРОЦЕСИ УПРАВЛІННЯ НИМ.....	138
Бондарчук Л.В., к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ОСОБЛИВОСТІ МОДЕЛІ УПРАВЛІНСЬКОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ.....	145
Горшков М.А. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СТРАТЕГІЧНІ НАПРЯМИ ДІАГНОСТИКИ ПРОЦЕСІВ РАЦІОНАЛЬНОГО ВІДТВОРЕННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ АГРАРНОГО СЕКТОРА.....	152

Дарміць Р.З. Інститут економіки і менеджменту. НУ «Львівська політехніка» Басараба А.А. Інститут економіки і менеджменту. НУ «Львівська політехніка» МОДЕЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ КОМПЕТЕНТНОСТІ УПРАВЛІНСЬКИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	158
Іванченко Г.В., к.е.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ КОНСАЛТИНГУ В БІЗНЕСІ: КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ ПІДХІД.....	164
Ковтун Е.О., к.е.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ МЕНЕДЖМЕНТУ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ.....	173
Корж Н.В., д.е.н., професор Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СТРАТЕГІЧНЕ УПРАВЛІННЯ МЕРЕЖЕВИМИ ПІДПРИЄМНИЦЬКИМИ СТРУКТУРАМИ: СПЕЦИФІКА І ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ.....	178
Лозовський О.М., к.е.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ СУЧАСНІ МАРКЕТИНГОВІ КОМУНІКАЦІЇ, ЯК СКЛАДОВА МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА.....	189
Махначова Н.М., к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ МЕНЕДЖМЕНТ ТВОРЧОСТІ: СУЧАСНИЙ КОНТЕНТ УСПІШНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ.....	195
Семенюк І.Ю., к.е.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ОЦІНКА ВПЛИВУ ФАКТОРІВ ВНУТРІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА НА ФОРМУВАННЯ АДАПТАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЗЕД ПІДПРИЄМСТВА.....	202
Соколовська В.В., к.е.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ДЕТЕРМІНАНТА ЩАСТЯ.....	212

ІННОВАЦІЙНІ МОДЕЛІ ТА ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В НАУЦІ, ОСВІТІ, ЕКОНОМІЦІ

Гулівата І.О., к.пед.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ВІЗУАЛІЗАЦІЯ МАТЕМАТИЧНИХ ОБ'ЄКТІВ ЗАСОБАМИ МАХІМА.....	226
Гусак Л.П., к.пед.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПІДХІД ДО ОЦІНКИ ТОЧНОСТІ ПРОГНОЗУВАННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ОБ'ЄКТІВ.....	232

Добровольська Н.В., к.пед.н. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ЗНАЧЕННЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ЗНАНЬ В УПРАВЛІННІ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	237
Копняк К.В. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ФОРМУВАННЯ УПРАВЛІНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ЕКОНОМІСТІВ ЧЕРЕЗ СИСТЕМУ НАВЧАЛЬНИХ ТРЕНІНГІВ.....	246
Кузьміна О.М., к.т.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДІВ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ДАНИХ У БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ.....	257
Ліщинська Л.Б., д.т.н., професор Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ УПРАВЛІННЯ БУДІВЕЛЬНИМ ПІДПРИЄМСТВОМ: ПЕРЕДУМОВИ АВТОМАТИЗАЦІЇ.....	265
Мерінова С.В., к.е.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ОСОБЛИВОСТІ ВИКЛАДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО БІЗНЕСУ» СТУДЕНТАМ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ІНФОРМАЦІЙНІ СИСТЕМИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ».....	272
Ніколіна І.І., к.н.держ.упр. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ТРАНСФОРМАЦІЯ ПУБЛІЧНОГО ВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.....	279
Остапенко Т.А. Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ ПЛАНУВАННЯ РОБОЧОГО ЧАСУ ФРІЛАНСЕРА.....	291
Половенко Л.П., к.пед.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ РЕГУЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ БУДІВЕЛЬНОЇ ГАЛУЗІ.....	296
Стояцька Г.М., к.філос.н., доцент Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ НАУКОМЕТРИЧНІ ПОКАЗНИКИ ТА ІНДИКАТОРИ РІВНЯ НАУКОВОГО РОЗВИТКУ.....	303
Яремко С.А., к.т.н., доцент Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ РОЗРОБКА МОДЕЛІ ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВОВИХ ФАКТОРІВ НА СТАН ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В БУДІВЕЛЬНІЙ ГАЛУЗІ.....	311

8. Ніколіна І. І. Використання інтерактивних форм навчання здобувачів вищої освіти спеціальності «Економіка» спеціалізації «Економічна кібернетика». *Інтерактивний освітній простір ЗВО* : матеріали міжвузівського науково-практичного вебінару, 23 березня 2018 року. Вінниця, 2018. С. 68-70.

9. Половенко Л. П., Шеверножук Я.Р. Доповнення традиційних університетських студій елементами дистанційного навчання. *Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія* : матеріали міжвузівського вебінару, 31 березня 2017 року. Вінниця, 2017. С. 96-98.

УДК 351:005.591.46(045)

Ніколіна І.І., к.н.держ.упр.

Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

**ТРАНСФОРМАЦІЯ ПУБЛІЧНОГО ВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ
В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ**

У статті проведено ретроспективний аналіз еволюції концепції публічного врядування. Показано на основі результатів аналізу еволюційної теорії управління, що публічне врядування має відповідати не лише вимогам економічної ефективності, але й бути відкритим, доступним, підзвітним і підконтрольним. Узагальнено, що публічне врядування (управління) – є суспільним управлінням, яке здійснюється через надання влади суспільству – через децентралізацію. Розглянуто переваги та ризики децентралізації.

Ключові слова: державне управління, місцеве самоврядування, публічне врядування, децентралізація, трансформація.

Постановка проблеми. За майже 130-річну історію дослідження публічного управління у процесі його еволюціонування сформувалось три базових концепції (моделі) публічного управління. Вчені виділяють: управління (Administration), менеджеризм (Management) та урядування (Governance).

Процес створення принципів, підходів та механізмів державного управління та місцевого самоврядування в світлі постійних трансформаційних змін як економічного, так і правового поля, вимагають дослідження основних

аспектів публічного врядування в Україні в контексті децентралізаційних процесів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасними фахівцями у галузі публічного врядування вже сформовано пласт фундаментальних напрацювань, спрямованих на оптимізацію функціонування системи управління. Концепції публічного управління й класична концепція управління розглядаються в наукових працях таких дослідників, як С. Білорусов [1], О. Босак [2], Р. Гришко [3], О. Бориславська [4], В. Колтун [5], Н. [6], І. Ніколіна [7], В. Роман [8], В. Солових [9], В. Сухенко [10], Н. Філіпова [11].

Мета статті: провести ретроспективний аналіз еволюції концепції публічного врядування в контексті децентралізації.

Виклад основного матеріалу. Розрізняють такі концепції управління як класична бюрократична форма організації (Old Public Management), новий публічний менеджмент (New Public Management) та належне урядування (Good Governance).

Old Public Management є класичною бюрократичною формою організації, заснованою на теоріях В. Вільсона і М. Вебера. New Public Management є сукупністю адміністративно-політичних стратегій реформування, в основу якої покладено широке застосування в адміністративній діяльності ринкових механізмів та приватної економіки. Good Governance на сьогодні є моделлю найвищого розвитку соціально-економічної системи, що характеризує соціально орієнтоване управління на розвинених демократичних засадах.

Old Public Management як класична бюрократична форма організації був початковим етапом становлення науки публічного управління та виявився базою для всіх інших концепцій та моделей. Ця класична модель, що вважається традиційною, домінувала в більшості демократичних країн світу до 70-х рр. XX ст., а в деяких країнах залишається актуальною і до нині.

Теоретичні основи класичної (традиційної) концепції публічного управління невід’ємно пов’язано з «класичною» теорією організацій, початкова ідея якої звучить так: ефективна організація – це система, побудована на жорстко формальних принципах.

Представники цієї теорії прагнули конструювати організацію на логічно послідовних і несуперечливих законах. Верховним законом є принцип координації, згідно з яким посадові функції погоджуються як за горизонталлю, так і за вертикаллю. Координацію процесу управління здійснює безсумнівний лідер, за яким стоїть вся потужність управлінської ієрархії, через яку він набуває інституційного авторитету.

Традиційне публічне управління характеризується високим рівнем бюрократії, за якої державні службовці чітко дотримуються правил і наказів керівництва, а їхня діяльність заснована виключно на професійних знаннях та вміннях.

В. Вілсона та М. Вебера, а також А. Файоля, Ф. Тейлора, Г. Саймона можна розглядати як таких, які запропонували не тільки «класичну» теорію організацій, але й класичну модель (концепцію) публічного управління [11]. Ними був закладений фундамент, а остаточне завершення теорія набула в роботах Л. Г'юліка, Дж. Муні, Л. Урвіка, А. Рейлі, М. Фоллста, Ч. Бернарда і деяких інших вчених, діяльність яких припадає на середину ХХ ст.

Концепція «доброго врядування» витісняє популярну раніше концепцію «нового публічного менеджменту» з її однобічною орієнтацією на ефективність; вона наповнює концепцію державного управління гуманітарною та соціальною складовою; формує новий підхід до розуміння належного врядування, яке має тепер відповідати не лише вимогам ефективності, але й бути відкритим, доступним, підзвітним і підконтрольним, а отже – чутливим до вимог громадян, їхніх потреб і запитів».

Основним аспектам теоретичної складової сучасної моделі публічного врядування (добре врядування, належне врядування), надають перевагу більшість українських дослідників у контексті реформування української системи публічного управління.

Основа моделі «доброго врядування» спирається на основні принципи забезпечення прав людини та визначає весь комплекс функціонування влади, формування і реалізацію державної політики, відносин між державою і суспільством та їх взаємодії.

Практичне застосування моделі публічного врядування «добре врядування» найуспішніше здійснюється в ліберально-демократичних державах Європи та Америки.

Крім концепції «добре врядування», існують й інші сучасні концепції державного управління, такі як: нова інституційна теорія, синергетичний підхід до державного управління тощо.

Публічне адміністрування є близьким поняттям до публічного управління (врядування) і деякі дослідники їх навіть вживають як синоніми. Проте ці терміни зовсім різні. Термін «публічне адміністрування» походить від англ. «public administratio». У вузькому розумінні публічне адміністрування пов'язане із виконавчою гілкою влади і розглядається як: професійна діяльність державних службовців, яка включає всі види діяльності, спрямовані на реалізацію рішень уряду.

Розглянемо ці поняття у такому розрізі: державне управління – публічне адміністрування – публічне управління.

Публічне адміністрування є зв'язком між державним та публічним управлінням. Низка науковців, серед яких О. Босак, Ю. Сурмін, вважають публічне адміністрування перехідною ланкою або етапом від державного управління до публічного врядування.

О. Босак зазначає, що у державному секторі модель публічного адміністрування («бюрократична модель») трансформувалась у модель публічного управління («ринкова модель») [2].

Що стосується «управління», воно включає і «адміністрування» і «керування, володіння, керівництво, організацію».

Таким чином, публічне адміністрування є складовою публічного управління (врядування), метою якого постає розвиток держави на засадах демократії з використанням ефективних новітніх методів і технологій управління та направлених на забезпечення громадян на рівні світових стандартів.

На нашу думку, публічне управління – є суспільним управлінням, яке здійснюється через надання влади суспільству – через децентралізацію, і чим більше управління стає децентралізованим – тим більше воно є публічним. При наявності рис публічності державне управління через впровадження публічного адміністрування перетворюється на публічне управління.

Історія українського самоврядування розпочинається ще з часів Київської Русі. Становлення українського самоврядування на своєму шляху зустріло багато перепон, але головна, це зрозуміти куди рухатися далі. На початку сучасної історії створення українського самоврядування, було апробовано різні моделі функціонування місцевого самоврядування. Спираючись на наукові дослідження доцільно виокремити так етапи становлення місцевого самоврядування в Україні у вигляді схеми, як модель повновладдя рад (1990–1992), французька модель (1992–1994), англосаксонська модель (1994–1995), іберійська модель (1995–1996), французька модель (1996 – і дотепер).

Французька модель – сутність системи полягає в сумісництві органів самоврядування з адміністрацією центральної влади. На ділі система представляє собою інститут префектів, що виконує представницьку функцію виконавчої влади, але в межах законодавства місцеве самоврядування наділене всіма можливостями що надає законодавство.

Англосаксонська модель – первинні суб'єкти громада, велика автономність місцевих органів влади, певна залежність від вищого законодавчого органу. Регламентація місцевого самоврядування супроводжується нормативно-правовими актами вищих законодавчих органів.

Іберійська модель – сутність системи полягає в обранні населенням головну посадову особу територіально-адміністративного устрою та обрання ради. Але під впливом історичних процесів була прийнята вертикальна модель влади, з урахуванням регіональних особливостей. Адміністративно-територіальний розподіл передбачає собою трьох рівневий розподіл повноважень.

Слід зазначити, що головною функціональною частиною у французькій моделі відіграє префект, тому для нашої держави прийняття даної моделі самоврядування є оптимальним варіантом вирішення локальних економічних та політичних проблем. На нашу думку становлення французької моделі в українському державництві є запорукою стабільного переходу від радянської моделі псевдо народовладдя до ефективної моделі місцевого самоврядування з дотриманням правового поля, що контролюється префектом- представником центральної влади.

Якщо порівняти інтеграцію французької моделі в українські реалії, то вона зазнає певних змін, наприклад: – в Україні префект буде відповідальним за дотриманням законодавчих нормативно-правових актів, законів та Конституції України, буде координувати діяльність представництв центральних органів, виконання державної програми, а також забезпечення функціонування представництв державних органів і подавати до суду призупиняючи рішення місцевих рад; – у Франції префект має більш широкий інструментарій впливу на місцевий та регіональний рівень, має делеговані повноваження від центральної влади підписувати різні угоди, контролювати законодавчо діяльність не тільки місцевих органів але й центральних, зокрема міністерств, також подавати до суду рішення місцевих влад та оскаржувати їх, але не припиняти до прийняття негативного або позитивного рішення суду [3].

Поточний етап розвитку та реалізації публічної влади на місцевому рівні вимагає удосконалення методологічних підходів. На їх основі уможливиться більш адекватне реагування на постійно змінюване середовище і оптимізується, таким чином, реалізація державницьких цілей, програм соціально-економічного розвитку та власне функціонування системи органів місцевого самоврядування.

Однак, сучасність характеризується динамічними змінами правового поля, відбувається кардинальна трансформація всієї системи місцевого самоврядування і територіальної організації влади.

Збереження диспропорційності адміністративно-територіального устрою як основи існування нераціональної територіальної організації влади

призводить до конфлікту компетенції як між органами місцевого самоврядування, так і між органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади, подолати яку покликані останні прийняті нормативно-правові акти [2].

Одним з аргументів на користь здійснення децентралізаційних реформ є підвищення ефективності діяльності як центральних, так і місцевих органів влади, а також створення сприятливих умов для соціального розвитку [8].

Адже практично в усіх європейських країнах спостерігались одні й ті ж недоліки централізованої системи управління соціальною сферою, з них найбільш типові такі: низька ефективність діяльності провідних галузей (освіта, культура, охорона здоров'я, соціальний захист); великі витрати на утримання управлінського апарату; повільні темпи впровадження новітніх технологій; повільна реакція на зміну зовнішніх умов та обставин (відсутність мобільності системи), то призводило до значної затримки у прийнятті кардинальних управлінських рішень.

Децентралізація управління – характерна ознака становлення і розвитку соціально-економічного сектора різних країн на нових демократичних засадах. У більшості розвинених країн процес децентралізації здійснюється трьома взаємодоповнюючими шляхами [12]: активне залучення громадського впливу на розв'язання соціальних проблем; посилення ролі місцевих органів управління соціальним сектором у прийнятті відповідних рішень про початок організаційно-економічних змін; зростання автономії закладів соціального сектора в управлінні їх фінансовими, матеріальними та кадровими ресурсами.

Відповідно до теорії державного управління, децентралізація – це такий спосіб територіальної організації влади, згідно з яким держава передає право на прийняття рішень з певних питань або в певній сфері управлінським структурам локального чи регіонального рівня, органам місцевого самоврядування, що перебувають поза системою органів виконавчої влади і є відносно незалежними від неї (рис. 1).

Рисунок 1 – Складові децентралізації

Перевагами та позитивними наслідками децентралізації є [4, 12]:

- час і місце прийняття рішення відповідають очікуванням з боку громадськості (особи, колективу, громади тощо);
- реалізація рішення відбувається за участі суб'єкта прийняття рішення або під його відповідальність. Відтак час і місце прийняття рішення є адекватними часу і місцю його реалізації;
- завдяки оптимальній структурі управління спрощується система і процедура прийняття рішення;
- прозорість і відкритість процедур прийняття рішення та процесу його реалізації, що призводить до підвищення ефективності адміністративної діяльності, виявлення помилок, джерел їх походження тощо;
- період часу для обміну інформацією значно коротший;
- підвищення свідомості та загострення почуття відповідальності за здійснені заходи і прийняті рішення. Посадова особа в децентралізованій системі перестає бути безособовим елементом у незрозумілому їй апараті.
- зміцнення інноваційного потенціалу при прийнятті владних рішень;
- мінімізація бюрократизму. Зручність та відчуття безпеки і комфорту для фізичних і юридичних осіб. Взаємовідносини між особою та адміністрацією

набувають ознак партнерства і породжують відчуття «спільної справи» в обох сторін;

- гнучкість процесу виконання відповідних функцій, що дозволяє швидше пристосовуватися до зовнішніх чи внутрішніх змін;
- підвищення ініціативності працівників нижчого рівня, більш повне та ефективне використання людського потенціалу, підвищення мотивації праці;
- об'єктивна оцінка результатів прийнятих і реалізованих рішень. Потенційна гнучкість щодо їх покращання, вдосконалення, виправлення помилок тощо;
- територіальна децентралізація передбачає наближеність до споживача публічних послуг тощо.

За певних обставин децентралізація може мати ризики і небезпеки [4, 124]:

- автономізація цілей. Ризик виокремлення часткових цілей, що не покривають загальних цілей адміністрації та навіть можуть їм суперечити;
- ризик реалізації одиничних амбіцій;
- загроза монолітності політики держави у відповідних сферах;
- дезінтеграція діяльності публічної адміністрації щодо надання публічних послуг та прийняття управлінських рішень;
- ускладнення координації, труднощі узгодження цілей;
- зростання ризиків із впливу на прийняття рішень неналежної кваліфікації посадовців, оскільки свобода прийняття ними рішень є досить великою. В окремих випадках відповідальність вищих посадових осіб може бути обумовлена некваліфікованими чи невідповідними діями навіть інших суб'єктів відповідної галузі (сфери), хоча вплив таких суб'єктів на вищих посадовців є суттєво обмежений.

У будь-якому разі децентралізація влади на користь органів місцевого самоврядування й інших уповноважених суб'єктів не може мати абсолютний характер. Так, за місцевими державними адміністраціями, що входять до централізованої системи органів виконавчої влади повинно бути збережено

повноваження щодо контролю за законністю актів місцевого самоврядування та щодо координації діяльності територіальних органів виконавчої влади, що не входять до складу місцевих держадміністрацій.

Держави, які формувались у рамках соціалістичної ідеології та правової традиції, командно-адміністративної системи та планової економіки, часто окреслюють децентралізацію як самоціль, при тому що це не обов'язково дозволяє сформулювати конкретні задачі для успішної реалізації відповідних реформ.

Обґрунтовану відповідь на питання: чи справді регіони з більшим об'ємом повноважень досягають кращих результатів ніж інші, чи країни з вищим ступенем децентралізації економічно більш успішні, ніж централізовані держави стало дослідження «Від субсидіарності до успіху: Вплив децентралізації на економічний розвиток» [13], здійснене на замовлення Асамблеї Європейських регіонів. Індекс децентралізації, який використовується у даному дослідженні говорить про рівень децентралізованості чи автономності адміністративно-територіальних одиниць країни. Відповідно, децентралізація визначається як сума повноважень субнаціональних одиниць (регіонів та органів самоврядування в країні) з точки зору країни. Чим більше повноважень мають регіони і муніципалітети, тим більш децентралізованою є держава. З точки зору регіонів та муніципалітетів, ступінь їх автономності є результатом вищого ступеня децентралізації. Відповідно, автономія та децентралізація мають одне й те саме значення, але використовуються в залежності від суб'єкта. Індекс децентралізації показує ступінь децентралізації країни чи конгломерату (сукупності сусідніх адміністративно-територіальних одиниць) по шкалі від 0 до 100. Чим більший показник індексу – тим вищий ступінь децентралізації, а низькі показники свідчать про низький рівень децентралізації.

Дослідники зафіксували високу взаємозалежність між функціональною та політичною децентралізацією, які не можуть бути ефективно реалізовані у відриві одна від іншої [11]. Якщо регіони мають у своєму розпорядженні певні

фінансові кошти, але обмежені у прийнятті та реалізації своїх рішень (функціональна децентралізація), то така фінансова автономія позбавлена змісту. У протилежному випадку, повноваження з вирішення власних проблем не підкріплені відповідними фінансовими коштами, також втрачають свою значимість. Іншими словами, чим більше політичних функцій має регіональний рівень влади, тим автономнішим він є у реалізації політичної влади. Більше того, фінансова і функціональна, так само як і адміністративна децентралізація мають позитивний взаємозв'язок: чим більше регіон має фінансових засобів, тим більше функцій він може виконувати і може дозволити собі утримувати більший управлінський апарат.

Висновки. Досвід багатьох країн світу, які перейшли до демократичної організації суспільства, доводить, що процес переходу супроводжувався надзвичайно важким пошуком таких варіантів управління закладами соціальної сфери, які найбільш ефективно забезпечували б для органів влади центрального рівня підтримку з боку місцевих органів влади та місцевих громад. Цим країнам доводилося відмовлятися від централізованого управління всією мережею закладів соціальної сфери і передавати відповідальність за ефективність їх функціонування місцевим органам управління.

Тому децентралізація є найбільш очевидним і надійним засобом перенесення політичних дебатів про якість соціальних послуг в площину безпосереднього формування та реалізації політики на місцевому.

Список використаних джерел:

1. Білорусов С. Пріоритети розвитку територіальних громад в контексті децентралізації влади: досвід Херсонської області. URL: [http://buk-visnyk.cv.ua/naukova-dumka/563/#pretty Photo](http://buk-visnyk.cv.ua/naukova-dumka/563/#prettyPhoto) (дата звернення: 20.12.2017).

2. Босак О. 3. Публічне управління як нова модель управління у державному секторі. *Державне управління: теорія та практика: збірник наукових праць*. Харків : Вид-во «Магістр», 2010. № 2. С. 34–39.

3. Гришко Р. Ю. Теоретико-методичні аспекти децентралізації інституту місцевого самоврядування в Україні. *Науково-практичний журнал «Інвестиції: практика та досвід»*. 2017. №1. С. 102–106.
4. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / Бориславська О.М., та ін. Київ : ТОВ «Софія», 2012. 128 с.
5. Колтун В. С. Закономірності та тенденції розвитку місцевого самоврядування: комплементарний підхід : монографія. Київ : НАДУ, 2015. 365 с.
6. Кондрацька Н. М. Еволюція системно-структурної організації місцевого самоврядування в Україні. *Право і безпека*. 2015. С. 11–17.
7. Ніколіна І.І. Управління соціальною сферою регіону : монографія. Вінниця : ВТЕІ КНТЕУ, 2015. 241 с.
8. Роман В. Моделі децентралізації влади країн Європейського союзу. *Демократичне врядування : наук. вісн.*, 2013. Вип. 12. URL: <http://lvivacademy.com/visnik12/fail/Roman.pdf>. (дата звернення: 20.09.2018).
9. Солових В. П. Становлення та загальна характеристика сучасних моделей державного управління. *Публічне управління: теорія та практика*. 2014. №1. С. 18–25.
10. Сухенко В. В. Концептуалізація поняття політико-адміністративної системи в процесі сучасного державотворення//Державне управління та місцеве самоврядування. 2015. Вип. 4. С. 71–79.
11. Філіпова Н. В. Зміна співвідношення понять «державне управління», «публічне адміністрування», «публічне управління» в системі суспільно-політичної трансформації. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2015. № 6. С. 13–18.
12. Іжа М.М. Індекс децентралізації європейських країн. *Держава і право*. 2010. № 48. С. 629-634.
13. Local government management : Current Issues and Best Practices / Ed. by Douglas J. Watson and Wendy L. Hasset. Armonk, NY : M. E. Sharpe, 2003. 426 p.

Наукове видання

**СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ
ТА ГУМАНІТАРНІ ВИМІРИ
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ**

**ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ
VII Міжнародної науково-практичної конференції**

05 – 07 червня 2019 року

Частина I

Редактор: Фатєєва Т. Д.
Комп'ютерна верстка: Білоус Т.В.

Підп. до друку 09.07.2019 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк різнографічний. Ум. друк. арк. 18,48.
Обл.-вид. арк. 14,62. Тираж 3. Зам. № 413

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25